

Kring Andragogie
Universiteit van Amsterdam

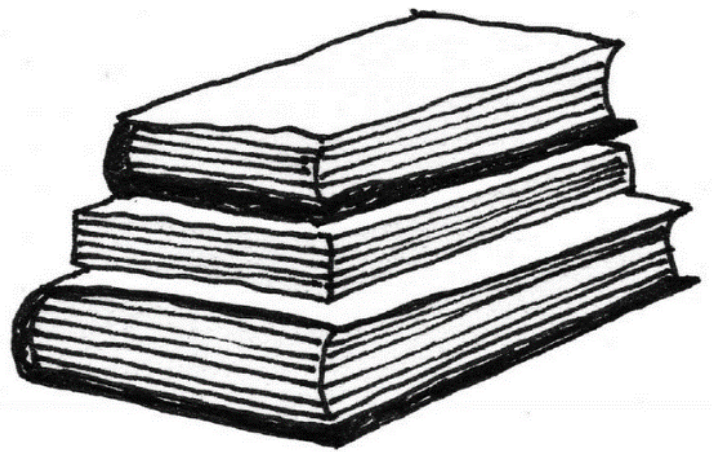
SUMMERSCHOOL

Belangwekkende denkers en boeken

In dialoog met Belangwekkende denkers en boeken
en thema's voor de moderne tijd

4-daagse Summerschool met o.a. Nico Koning en Hans Achterhuis

22, 23, 26 & 27 augustus 2019

De Summerschool in het kort

Een gevarieerd aanbod met veel verschillende invalshoeken en een diversiteit aan inleiders. In deze Summerschool gaan we in tien bijeenkomsten 'in dialoog' met het gedachtegoed van belangrijke denkers. Elk boek of thema wordt ingeleid door een spreker die zich diepgaand in het betreffende thema heeft verdiept en dit ook gebruikt in zijn of haar eigen werk- en denkproces. Voor deelnemers is het niet noodzakelijk de betreffende boeken of denkers al te kennen.

Voor wie?

Belangrijk gedachtegoed voor: onderzoekers, beleidsmakers, klimaatdenkers, consultants en adviseurs, conflictbemiddelaars, intermediairs, vertrouwenspersonen, mediators, bestuurders van bedrijven, gemeenten en organisaties, vakbondsbestuurders, managers en leidinggevendenden, werkers in de gezondheidszorg, rechters en magistraten, politie, advocaten, schuldregelaars, deurwaarders, bewindvoerders, docenten, pedagogen, andragogen en sociaal werkers.

Kring Andragogie
Universiteit van Amsterdam

OVER DE SUMMERSCHOOL

Wat biedt de Summerschool?

We leven in verwarrende tijden. Niets is meer vanzelfsprekend. Technische en economische ontwikkelingen leiden tot snelle veranderingen en verschuivende machtsverhoudingen. Idealen en waarden die al decennia een vanzelfsprekende leidraad voor vooruitgang en een rechtvaardige samenleving zijn, lijken nu met de opkomst van het populisme bij de vuilnis gezet of verdacht gemaakt te worden. Of zelfs gebruikt als wapen tegen andersdenkenden.

Hoe kan dit? En hoe kun je je verhouden tot deze, soms beangstigende ontwikkelingen?

Wie zijn de inleiders?

De inleiders zijn filosofen, onderzoekers of consultants met verschillende achtergronden en van verschillende generaties.

Een gevarieerd aanbod met veel verschillende invalshoeken en een diversiteit aan inleiders.

De sprekers zullen het betreffende boek of thema inleiden waarna wij met elkaar in gesprek gaan over wat deze invalshoek biedt voor het begrijpen van de huidige tijd. Welke handelingsperspectieven of mogelijkheden zijn er aan te ontleen die ieder op zijn/haar eigen praktijk zou kunnen toepassen?

Welke boeken en thema's komen aan de orde?

De volgende thema's en boeken komen aan de orde.

- Nico Koning over Yuval Noah Harari: *Sapiens* (en verbindingen naar latere boeken)
- Hans Achterhuis over Hannah Arendt: *De menselijke conditie*
- Jeroen Oomen & Wytske Versteeg over Amitav Ghosh: *The Great Derangement*
- Huib Wursten over Mensenrechten: Belangrijke verworvenheid of culturele splijtzwam?
- Faridah Azimullah over Edward Said: *Orientalism*
- Nico Koning: over *Het Gilgamesj-epos* (het oudste geschreven verhaal)
- Stijn Sieckelinck over Achterhuis/Koning: *De kunst van het vreedzaam vechten*
- Jeroen Oomen & Wytske Versteeg over *Verbeelde gemeenschappen* van Benedict Anderson in combinatie met *Why Liberalism Failed* (Patrick Deneen) en *Tijd van woede* (Pankaj Mishra)
- Hans Achterhuis over Bruno Latour: *Oog in oog met Gaia* en *Waar kunnen we landen?*
- Gertie Blaauwendraad over Joke Hermsen: *Het tij keren*

U kunt kiezen voor losse onderdelen of zich inschrijven voor het volledige programma.

Kring Andragogie
Universiteit van Amsterdam

PROGRAMMA

Donderdag 22 augustus
(Opening Summerschool door Paul Oomen)
9.30 - 12.30 uur
Nico Koning over *Sapiens* van Yuval Harari

Wij leven in een tijd waarin revolutionaire veranderingen plaats vinden. Beseffen we wel wat er gaande is en wat er op het spel staat? De Israëlsche denker Yuval Harari vraagt ons hoe we beter vooruit kunnen kijken. Daarvoor moeten we eerst beter achterom kunnen kijken, vindt hij. Dat doet hij op meeslepende wijze in het boek *SAPIENS*.

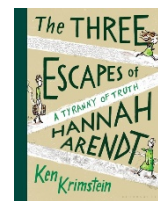
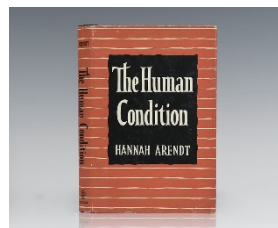
Sapiens is een zeer veel gelezen boek en is in 45 talen vertaald. Wat maakt dit boek zo populair? En waarom is het zo interessant? Nico Koning geeft een inleiding en samenvatting met beelden en ook met lijnen naar de twee andere boeken van Harari: *Homo Deus* en *21 lessen voor de 21 eeuw*.

Welke lessen of perspectieven kunnen wij eraan ontlelen voor ons eigen handelen? Een kerngedachte van Harari is, dat homo sapiens zich onderscheidt van andere soorten door zijn vermogen om in een verzonnen wereld te leven. Daarin ligt onze kracht. En nu hebben we nieuwe verzinsels nodig.

Donderdag 22 augustus
13.30 - 16.30 uur
Hans Achterhuis over Hannah Arendt

Hannah Arendt was een Joodse Duits-Amerikaanse filosofe die onlangs werd uitgeroepen tot de belangrijkste filosoof van de twintigste eeuw, weliswaar in een stripboek: *The Three Escapes of Hannah Arendt*. Het is tekenend dat er een succesvol stripboek van haar

leven en denken is gemaakt. Hoewel ze vaak verguisd en verkeerd begrepen is, wordt nu het belang van haar werk wel herkend. Voor allerlei maatschappelijke themata is haar filosofie relevant. Aan de hand van haar *De menselijke conditie* maken we dieper kennis met haar algemene filosofie.

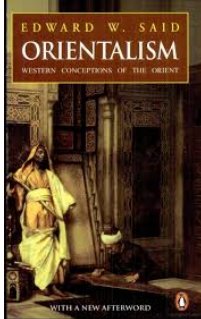
Wat kunnen we leren van haar denken en werk als we geconfronteerd worden met actuele vragen over waarheid, leugens en nepnieuws in de politiek? Sinds Trump lijken we in een post-waarheidssamenleving te verkeren, waar vrijelijk 'alternatieve feiten' worden aangeroepen. Vaak wordt het postmodernisme voor deze situatie verantwoordelijk gehouden. Arendt kan als een voorloper van het postmodernisme worden beschouwd, maar ze houdt juist wel vast aan het belang van feiten en waarheid. De status van deze laatste twee begrippen in de politiek zal worden onderzocht. En wat kunnen we er zelf mee in ons eigen denken en handelen?

Kring Andragogie
Universiteit van Amsterdam

**Donderdag 22 augustus
18.30 - 21.30 uur**

Faridah Azimullah over Edward Saïd's *Orientalism*

Orientalism van Edward Saïd verscheen in 1978 en heeft veel invloed gehad op de wetenschap. Hoewel al redelijk oud lijkt het nu actueler dan ooit.

Orientalism handelt over perspectieven op identiteit, cultuur, filosofie en religie. En dan met name over het perspectief van het Westen op het Oosten, de Oriënt. Wat is het effect van dit perspectief op de samenleving? Saïd spreekt over een 'Westers perspectief' maar gaat daarbij verder. Het is ook een strijd om cultuur en identiteit.

Een fascinerend en uiterst actueel thema.

Faridah Azimullah neemt ons mee door dit boek en schetst hoe het haar in haar werk en denken heeft beïnvloed. Zij laat zien hoe *Orientalism*, in samenhang met het *Occidentalisme* van Avishai Margalit / Ian Buruma en *Het menselijk gelaat* van Emmanuel Levinas, kan bijdragen tot meer begrip van de huidige tijd.

En hoe nodigt het uit tot nieuwe handelingsperspectieven in verhouding tot 'de ander'?

**Vrijdag 23 augustus
9.30 - 12.30 uur**

Hans Achterhuis over Bruno Latour

Bruno Latour noemt zich een wetenschaps-antropoloog. Hij heeft veel geschreven over de samenhang tussen wetenschap, maatschappij en politiek. Binnen het klimaatdenken en -debat verwierf hij ruime bekendheid met zijn *Oog in Oog met Gaia* en het latere *Waar kunnen we landen? Politieke oriëntatie in het nieuwe klimaatregime*.

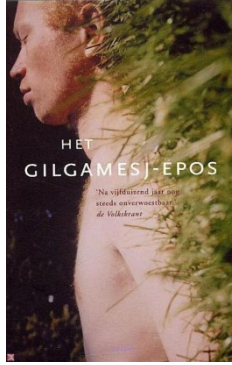
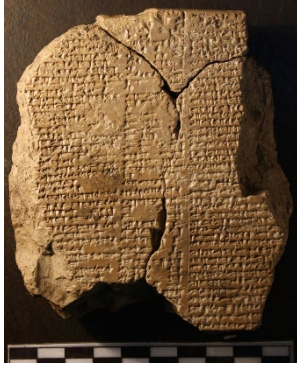

In deze sessie gaan we dieper in op Latours gedachten en bevindingen zoals deze in de genoemde studies verwoord zijn. Ook Hannah Arendt bood veel filosofische bouwstenen voor het denken over oorzaken van en oplossingen voor problemen van de hedendaagse samenlevingen. Ze onderstreept de expansie-noodzaak die als voortdurende economische groei moderne maatschappijen kenmerkt. Zo maakt ze ook duidelijk dat het consumentisme onvermijdelijk centraal staat in een maatschappij die op arbeid en groei is gericht. Er zijn duidelijke verbindingen te leggen tussen het werk van Hannah Arendt en Bruno Latour. Wat kunnen wij hier mee in ons dagelijkse denken, keuzes en handelen?

Kring Andragogie
Universiteit van Amsterdam

**Vrijdag 23 augustus
13.30 - 16.30 uur
Nico Koning over het Gilgamesj epos**

Nico Koning leidt ons door het oudste boek dat we hebben, meer een stapel van 12 kleitabletten. Een bijzonder boek over strijdbaarheid, wilde woede en vooral angst. De twee vechtersbazen Gilgamesj en Enkidoe sluiten vrede en gaan dan samen vechten en praten daarbij over elkaars angsten. Het boek is een en al zelfreflectie en het werd eeuwenlang gebruikt voor de opvoeding van aankomende heersers. Deze oudste schriftelijke vertelling had bijna een andragogisch doel.

Wat we doen:

- We worden door het verhaal geleid door Nico met behulp van afbeeldingen en extra aandacht voor kernpassages.
- Recente vondsten van nieuwe fragmenten worden erin betrokken.
- Een gangbaar dwaalspoor wordt ontleed waarbij het zoeken naar onsterfelijkheid het thema zou zijn van dit oerboek.
- Er worden vergelijkingen getrokken met andere heldenverhalen.
- Wat is de 'moraal van het verhaal'?
- Waarom is dit oeroude boek ook voor ons nog steeds zo interessant?
- Wat kunnen we leren over de mogelijke betekenis ervan voor onze gevechten, woede en angsten? Individueel en vanuit maatschappelijk perspectief?

Kring Andragogie
Universiteit van Amsterdam

Maandag 26 augustus

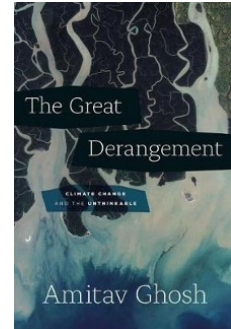
9.30 - 12.30 uur

Jeroen Oomen en Wytske Versteeg

Klimaatverandering en de verbeelding:

in dialoog met Amitav Ghosh' *The Great Derangement*

Klimaatverandering is niet meer uit de krantenkoppen weg te slaan. Een onzekere toekomst vol klimaatschade werpt haar schaduw vooruit, en voorgestelde maatregelen zorgen steeds vaker voor politieke onenigheid. Maar klimaatverandering is meer dan een politieke, economische en technologische uitdaging. In *The Great Derangement* stelt romanschrijver Amitav Ghosh dat klimaatverandering ons confronteert met een crisis van de verbeelding. Klimaatverandering is een *everything change*: fossiele brandstoffen zijn een kernfundament van onze hedendaagse samenleving en cultuur. Kunnen de kunsten ons helpen om te ontsnappen aan onze vaststaande, schijnbaar vanzelfsprekende fossiele gewoontes? Kunnen we voorbij de crisis van de verbeelding denken? In deze sessie gaan we in dialoog met *The Great Derangement*.

Maandag 26 augustus

13.30 - 16.30 uur

Stijn Sieckelinck over *De kunst van het vreedzaam vechten*

In 2014 verscheen dit monumentale boek van Achterhuis en Koning. Wat maakt dit boek belangrijk? Op welke manier kunnen we ervan leren of gebruik ervan maken in het begrijpen van en grip krijgen op hedendaagse ontwikkelingen en wereldbeelden?

Stijn Sieckelinck neemt ons mee door dit omvangrijke boek en schetst daar o.a. bij hoe hij er gebruik van heeft gemaakt in zijn sociaal-pedagogisch onderzoek, onder meer in zijn bestudering van radicaliseringprocessen bij jongeren en in zijn denken over radicaliseren, deradicaliseren en reradicaliseren. Het speelt een belangrijke rol in zijn studie *Reradicaliseren, ronselen voor een betere wereld*. Tegenover de talrijke studies en praktijken waarin deradicalisering beoogd wordt, pleit hij voor het omleiden van radicale energie in ons aller belang: reradicalisering.

Welke lessen kunnen we trekken uit *De kunst van het vreedzaam vechten* en hoe kunnen we er nog meer uit halen voor ons individuele en maatschappelijk handelen? Tot welke vervolgstappen in onderzoek en onderwijs nodigt het boek uit, vijf jaar na verschijnen?

Kring Andragologie
Universiteit van Amsterdam

Dinsdag 27 augustus

9.30 - 12.30 uur

Huib Wursten over

Mensenrechten, Belangrijke verworvenheid of culturele splijtzwam?

In toenemende mate ontstaan binnen maatschappelijk en politieke discussies spanningen tussen mensen die zich 'wereldburger' noemen en diegene die stellen dat culturele waarden per natie staat verschillen. En dat deze culturele waarden nog steeds de bron zijn voor het bepalen van wat als goed of fout beschouwd wordt. Omdat het thema zo gevoelig ligt en snel tot misverstanden leidt is het belangrijk te herkennen op welke manier culturele verschillen geïnterpreteerd kunnen worden in de vaak verhitte discussies. De Universele verklaring voor de rechten van de mens speelt een belangrijke rol in het bepalen van de moraliteit van de wereldburger en de discussies hierover. Vaak wordt deze daarbij gebruikt als een politiek 'programma'.

Wat kunnen we met deze constatering in ons eigen denken en handelen? Op welke manier kunnen wij integer oog houden voor, en recht doen aan, culturele waardeverschillen en tegelijkertijd het belang van de algemene mensenrechten overeind houden?

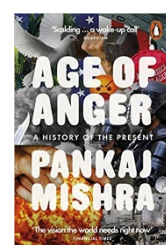
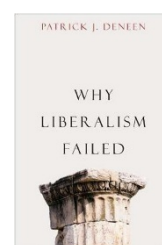
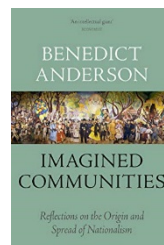
Dinsdag 27 augustus

13.30 - 16.30 uur

Jeroen Oomen en Wytske Versteeg over

Nationalisme, Moderniteit en het Ressentiment

In deze sessie bespreken we de wereldwijde opkomst van het populisme en de woede, en stellen we onszelf de vraag of deze opkomst inherent verbonden zou kunnen zijn aan de 'moderniteit'. Maar wat is dat eigenlijk, (post)moderniteit? Van kwaadaardig, vaak doelbewust onbegrip over het postmoderne gedachtengoed als 'cultuurmarxisme' tot het gebruik van 'modern' voor 'bijdetijds', de taalverwarring over wat moderniteit precies inhoudt, is wijd verspreid. Ook in academische en intellectuele kringen wordt men het er niet over eens. Maar de westerse moderniteit wordt wel degelijk gekenmerkt door specifieke karaktereigenschappen die niet los te zien zijn van historisch unieke ontwikkelingen.

Tijdens deze sessie gaan we in op de intellectuele geschiedenis van de moderniteit; onder meer op het ontstaan van nationalisme als ideologie, het idee van een vrije en gelijke mens en de gevolgen daarvan voor de samenleving. De stelling is dat de huidige onvrede in veel samenlevingen, culminerend in de opkomst van rechts-nationalistische en soms ook links-nationalistische bewegingen, niet te begrijpen valt zonder het perspectief van de moderniteit.

Hierbij baseren we ons op het iconische *Verbeelde gemeenschappen* van Benedict Anderson uit de jaren '90 en twee recentere boeken, *Why Liberalism Failed* (Patrick Deneen) en *Tijd van woede* (Pankaj Mishra), die alle op een eigen manier verklaren waarom moderniteit gepaard gaat met zoveel woede, onmacht, en een afkeer van anderen.

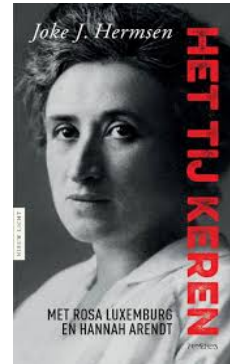

Kring Andragologie
Universiteit van Amsterdam

**Dinsdag 27 augustus
18.30 - 21.30 uur**

Gertie Blaauwendraad over *Het tij keren* van Joke Hermsen

Valt het tij nog te keren? Joke J. Hermsen, schrijver en filosoof, schreef voor NIEUW LICHT dit filosofisch pamflet. Haar was gevraagd om in het licht van het werk van Hannah Arendt en Ernst Bloch een antwoord te formuleren op de vraag of het zin heeft om te hopen op een betere toekomst. Door Hannah Arendt kwam Hermsen op het spoor van de revolutionaire denker Rosa Luxemburg. Het gedachtegoed van Luxemburg kreeg daarmee een belangrijke stem in dit pamflet.

Hoe kunnen de inzichten van Luxemburg en Arendt ons behulpzaam zijn bij de transitie naar een meer duurzame, menselijke en solidaire samenleving?

‘Het tij keren’ blijkt een zeer gewild pamflet en al meerdere keren herdrukt. Wat maakt dit pamflet zo gewild? En wat voor handelingsperspectieven biedt het in ons denken en doen?

INLEIDERS

Nico Koning (1950) is andragoloog. Hij doceerde filosofie en ethiek aan de Hogeschool van Amsterdam en voert veel socratische gesprekken. Hij schreef samen met Hans Achterhuis *De kunst van het vreedzaam vechten*. Op dit moment werkt hij aan een boek over ‘Woede’, een thema waar hij al langer mee bezig is en regelmatig over publiceert of bijeenkomsten over organiseert. Regelmatig levert hij ook bijdragen aan het publieke debat op het gebied van sociale vraagstukken. Zie www.nkoning.nl

Hans Achterhuis (1942) is emeritus hoogleraar wijsbegeerte aan de Universiteit Twente. Hij is vooral bekend als sociaal filosoof die zich laat horen in maatschappelijke discussies, met als centrale thema's welzijnswerk, utopie, technologie en geweld. Hij heeft tal van invloedrijke boeken geschreven, waaronder ook samen met Nico Koning *De kunst van het vreedzaam vechten*. Van 2011-2013 was hij (de eerste) Denker des Vaderlands. Zie www.hansachterhuis.nl

Huib Wursten (1942) is van oorsprong onderwijskundige met andragologie als bijvak en heeft decennia lang gewerkt als consultant voor Internationale bedrijven op het gebied van cultuurverschillen en communicatie. Zijn werkveld is het vertalen van internationale en wereldwijde strategieën naar praktische consequenties voor management en organisatie. In zijn werk en denken is hij altijd gericht op het effect van cultuurverschillen op percepties en waarden. En hoe zich dit o.a. vertaalt in politieke debatten en met name de discussies over mensenrechten.

Kring Andragologie
Universiteit van Amsterdam

Faridah Azimullah (1960) is directeur van het Nederlands Migratie instituut. Zij heeft verschillende management/bestuurlijke rollen vervuld in diverse maatschappelijke sectoren. Als voorzitter van MKB-Haarlem zet zij in op innovatie en duurzaamheid. Ze publiceerde *Mythe of Markt?*, een uitnodiging voor een duurzaam perspectief in de zorg. Zij is co-auteur van *The Treasure of Innovation in India and the Netherlands*, waarbij innovatie vanuit verschillende branches in India en Nederland wordt belicht.

Stijn Sieckelink (1980) is hoofd van het Expertise Lab on Resilient Identities bij het Institute for Societal Resilience (Faculteit der Sociale Wetenschappen, Vrije Universiteit). Hij ontwikkelde mede het trainingsprogramma Omggaan met extreme idealen, wijdverspreid onder sociaal-educatieve professionals (NCTV). In 2017 publiceerde hij het boek *Reradicaliseren, ronselen voor een betere wereld*. Sieckelink promoveerde in 2009 aan de Vrije Universiteit op het proefschrift *Het beste van de jeugd, een wijsgerig-pedagogisch perspectief op jongeren en hun ideal(ism)en* waarmee hij in 2010 de Martinus J. Langeveldprijs won.

Jeroen Oomen (1989) is postdoc bij de Urban Futures Studio in Utrecht (<https://www.uu.nl/en/research/urban-futures-studio>), als interdisciplinair sociaal-wetenschappelijk onderzoeker. Hij promoveerde als wetenschapssocioloog op het proefschrift *Dreaming the Designer Climate: Ways of Seeing and Imagining Climate Engineering* aan de LMU in München. Momenteel houdt hij zich voornamelijk bezig met de vraag waar voorstellingen van de toekomst vandaan komen, en hoe deze voorstellingen aangewend kunnen worden om richting duurzame toekomst te gaan.

Wytske Versteeg (1983) is schrijver en onderzoeker. Ze publiceerde 4 romans en een non-fictie boek (<http://www.wytskeversteeg.nl/>). Haar werk is vertaald in zes talen, en werd onder andere bekroond met de VrouwDebuutPrijs en de BNG Literatuurprijs. Ze promoveerde in 2018 met het proefschrift *How Do You Know? Everyday Negotiations Of Expert Authority*. Sinds 2016 is ze als onderzoeker verbonden aan de Urban Futures Studio van de Universiteit van Utrecht (<https://www.uu.nl/en/research/urban-futures-studio>).

Gertie Blaauwendraad (1977) werkt bij een onderwijs adviesbureau. Tot voor kort was zij als docent en onderzoeker verbonden aan de lerarenopleiding van de Hogeschool Utrecht. Zij richt zich in haar werk op Bildung en Virtuoso Burgerschap. Dat begrip 'virtuoso burgerschap' ontwikkelde ze in haar proefschrift, waarop ze in 2018 promoveerde aan de Universiteit voor Humanistiek. De titel daarvan, *Toch liever geen idioot!*, verwijst naar het begrip idiotès uit de Griekse oudheid, namelijk iemand die zich alleen druk maakte over zijn eigen leven en zich niet bekommerde over zaken die de samenleving aangingen, en daarom een 'niet waarlijk mens'.

Kring Andragogie
Universiteit van Amsterdam

PRAKTISCHE ZAKEN

Cursusprijs	Afzonderlijk dagdeel	Passepartout gehele summerschool, 10 dagdelen	Passepartout 5 dagdelen naar keuze
Leden AUV	€ 40	€ 300	€ 170
Niet leden	€ 50	€ 350	€ 200
Studenten	€ 15	€ 100	€ 50

Inleiders kunnen gratis bij alle dagdelen aanwezig zijn.

Locatie

Universiteit van Amsterdam, Roeterseilandcampus, zaal wordt nog bekend gemaakt.
Nieuwe Achtergracht 166, 1018 WV Amsterdam.

OVERZICHT

datum	Ochtend 9.30 - 12.30 uur	Middag 13.30 - 16.30 uur	Avond 18.30 - 21.30 uur
Donderdag 22/8	Opening & Nico Koning over Y.Harari, Sapiens	Hans Achterhuis over Hannah Arendt	Faridah Azimullah over Edward Saïds 'Orientalism'
Vrijdag 23/8	Hans Achterhuis over Bruno Latour	Nico Koning over het Gilgamesj epos	
Maandag 26/8	Jeroen Oomen en Wytske Versteeg over Amitav Gosh, The Great Derangement	Stijn Sieckelinck over 'De kunst van het Vreedzaam Vechten'	
Dinsdag 27/8	Huib Wursten over Mensenrechten	Jeroen Oomen/Wytske Versteeg Nationalisme, Moderniteit, en het <i>Ressentiment</i> . Anderson, Mishra en Deneen	Gertie Blaauwendraad Over Joke Hermesen 'Het tij keren'

Kring Andragogie
Universiteit van Amsterdam

INSCHRIJVEN

Inschrijven kan via de website Kring Andragogie van de Universiteit van Amsterdam www.alumni.uva.nl/andragologie of bij de Kringwebsite www.andragologie.org of [via deze link](#).

Betaling uitsluitend vooraf (minimaal 2 weken voor aanvang) op rekeningnummer NL 47 INGB 0005 683 762 van de Kring Andragologie o.v.v. 'Summerschool 2019' en uw naam.

U bent pas na ontvangst van uw betaling definitief ingeschreven voor de collegereeks. Mocht u onverhoopt verhinderd zijn dan kunt u uw betaling tot 14 dagen voor de start terugontvangen. Daarna is restitutie niet mogelijk. U kunt wel een vervanger sturen.

ORGANISATIE

De organisatie in handen van de Kring Andragogie van de Universiteit van Amsterdam.

Mail voor vragen gerust naar andragologie@uva.nl o.v.v. 'Summerschool'

Kring Andragogie - Universiteit van Amsterdam

Roeterseilandcampus gebouw J/K, Valckenierstraat 65-67, Kamer B.63
1018 XE Amsterdam

www.alumni.uva.nl/andragologie en www.andragologie.org

www.linkedin.com/in/KringAndragologieUvA